

**ПВНЗ «КРОПИВНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО ТА
МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
І. Литвин
_____ 2019 р.

ПРОГРАМА
фахового випробування

галузь знань *23 Соціальна робота*

спеціальність *231 Соціальна робота*

освітня програма *Соціальна робота*

форма навчання *денна*

для вступників на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня *молодший спеціаліст*

на основі освітньо-кваліфікаційного рівня *кваліфікований робітник*

Обговорено
на засіданні циклової комісії з соціальної роботи
ПВНЗ КІДМУ
протокол № 7 від 19 березня 2019 року

Затверджено
на засіданні Приймальної комісії
ПВНЗ КІДМУ
Протокол № 4 від 26 березня 2019 р.

Укладачі:

Щербина Віта Вікторівна – голова фахової атестаційної комісії, доктор соціологічних наук, доцент;

Тернавська Тетяна Анатоліївна – член фахової атестаційної комісії, кандидат педагогічних наук;

Гіря Катерина Сергіївна – член фахової атестаційної комісії, кандидат історичних наук.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

III. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ,
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового випробування для вступу на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста зі спеціальності 231 Соціальна робота є перевірка базових знань вступника щодо можливості подальшого складання фахового випробування для здобуття ступеня бакалавра.

Вимоги до підготовки вступника:

На фахове вступне випробування виносяться теоретичні питання за наступними дисциплінами: «Соціологія», «Психологія», «Основи соціальної педагогіки».

Оцінювання знань вступників відбувається на підставі наступних критеріїв:

- правильність відповідей (правильне, чітке, послідовне і достатньо глибоке викладення ідей, понять фактів тощо);
- ступінь усвідомлення матеріалу та самостійність міркувань;
- вміння користуватися засвоєними теоретичними знаннями, науковою термінологією;
- наявність власних спостережень (аналіз, порівняльна характеристика періодичних видань в різних країнах одного періоду, що зумовлена соціальними та політичними обставинами).

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. «Соціологія»

Тема 1. Соціологія: наука про суспільство

Соціально-культурні і наукові передумови виникнення соціології як науки. Місце соціології в системі суспільствознавчих наук, її зв'язок з іншими науками. Об'єкт і предмет соціології. Методологічні основи соціології як науки. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ. Принципи соціології.

Закони і категорії соціології. Соціальні закони та їх класифікація. Типи соціальних законів. Динамічні та статистичні закони. Специфіка особливості соціальних законів та їх використання у побудові соціологічних категорій. Поняття «категорія» в соціології. Класифікація та систематизація категорій. Система соціологічного знання та її елементи. Загальні, спеціальні і галузеві соціологічні теорії.

Основні функції соціології як науки: теоретико-пізнавальна, критична, гуманістична, інструментальна, прогностична, управлінська, культурно-просвітницька тощо. Соціологія і проблема наукового управління суспільством. Значення соціології для розв'язання соціально-економічних і політичних проблем модернізації українського суспільства. Місце соціології в системі соціально-гуманітарних наук.

Тема 2. Історія розвитку соціологічної думки

Основні протосоціологічні концепції та їх загальна характеристика. Класифікація та періодизація протосоціологічних концепцій.

Позитивізм О. Конта і початок академічної історії соціології. Соціологічна система О. Конта та її вплив на подальший розвиток соціології. Органіцистська теорія суспільства Г. Спенсера. Аналогія і редукціонізм як головні принципи соціологічного натуралізму. Соціал-дарвіністський, расово-антропологічний та географічний напрямки в соціології.

Соціологія марксизму про економічні детермінанти історичного розвитку суспільства. Історія суспільства як процес зміни суспільно-економічних

формацій. Марксистська концепція соціальної структури. Роль класової боротьби і соціальних революцій в історичному процесі. Психологічний напрям у соціології XIX століття та його вплив на подальший розвиток соціології.

М.Вебер основоположник розуміючої соціології. Теорії ідеальних типів та соціальної дії М.Вебера. Концепція раціональності. «Соціологізм» Е. Дюркгейма та поняття соціального факту. Типи соціальної солідарності. Поняття соціальної аномії.

Розвиток ідей Е. Дюркгейма представниками Франкфуртської соціологічної школи. Теорія соціальних змін в структурно-функціональній соціології Т. Парсонса. Р. Мертон про соціальну структуру та аномію. Теорії індустріального та постіндустріального суспільства. Теорії розвитку суспільства.

Становлення і розвиток соціологічної думки в Україні. Соціальні проблеми у творчості Г. Сковороди та Т. Шевченка, їх значення для розвитку соціальної думки в Україні. Соціологічна проблематика у творчості М. Драгоманова, М. Ковалевського, М. Костомарова, М. Грушевського, та інших представників української суспільно-політичної думки. Розвиток соціології в Росії та Україні XX ст. стан сучасної української соціологічної науки: основні школи та напрямки.

Тема 3. Соціальна структура суспільства

Поняття соціальної структури суспільства. Основні елементи соціальної структури. Визначення понять: соціальний статус, соціальні групи, соціальні класи, соціальні верстви. Типологія соціальних спільнот. Види соціальної структури суспільства.

Поняття соціального класу. Головні ознаки класу. Типології класів. Середній клас як суб'єкт соціальної дії в сучасному суспільстві: структура, функції середнього класу.

Соціальна стратифікація як центральне поняття при аналізі соціальної структури суспільства. Соціальні групи як страти. Види соціальної стратифікації (закрита та відкрита). Історичні типи стратифікованого

суспільства: рабство, касти, стани і класи. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність як процеси відтворення і розвитку соціальної структури суспільства. Поняття соціальної мобільності, типи соціальної мобільності сучасного суспільства. Проблема маргінальності соціальних утворень.

Основні напрямки соціоструктурних змін в сучасному українському суспільстві. Соціально-класові утворення і поляризація суспільства в Україні. Основні чинники пересувань, формування соціальних прошарків в умовах кризи. Головні канали та джерела формування середнього та вищого класів в сучасній Україні.

Загальна характеристика соціальних інститутів як основної складової соціальної структури суспільства. Визначення та загальне призначення соціальних інститутів. Універсальні та специфічні функції основних соціальних інститутів. Соціальні інститути як організована система зв'язків та соціальних норм. Роль соціальних інститутів в суспільстві. Поняття «соціальна норма» та «соціальна цінність».

Поняття соціальної групи. Головні ознаки соціальної групи. Типологія соціальних груп. Головні чинники та механізми формування соціальних груп. Поняття групової ідентифікації та ідентичності. Соціальна група як суб'єкт суспільного життя. Види соціальних спільнот.

Соціальна організація як різновид людської спільноти. Визначення соціальної організації та її характеристика. Основні проблеми сучасних соціальних організацій та шляхи їх подолання.

Соціальні процеси, види та шляхи їх пізнання. Поняття соціального процесу, параметри та критерії виміру соціальних процесів.

Тема 4. Сутність та організація соціологічних досліджень

Соціологічне дослідження: поняття, основні етапи проведення. Завдання і особливості етапів підготовки, збору, обробки, аналізу інформації. Основні функції соціологічних досліджень та їх реалізація в сучасному українському

суспільстві. Можливості соціального пізнання шляхом реалізації функцій соціологічних досліджень.

Види соціологічних досліджень за метою, глибиною аналізу, методами, що застосовують для збирання інформації, затратами часу, типом відносин між замовником і виконавцем, способом дослідження, сферою дослідження, системою вибору одиниць об'єкта дослідження та їх особливості.

Тема 5. Основні методи збору та обробки соціологічної інформації

Поняття, функції та призначення програми соціологічного дослідження. Структура програми соціологічного дослідження. Методологічна частина програми: призначення, компоненти, логіка побудування. Методична частина програми: призначення, компоненти.

Вибірка у соціологічному дослідженні. Поняття «генеральна сукупність», «вибіркова сукупність», «одиниця відбору», «одиниця спостереження», «репрезентативність», «помилка репрезентативності».

Можливості використання якісних та кількісних методів при проведенні соціологічних досліджень. Опитування – основний метод збору соціологічної інформації. Види опитувань: анкетне опитування, інтерв'ю, експертне, соціометричне, телефонне, пресове, поштове, інтерактивне, Інтернет-опитування.

Аналіз документів, спостереження та експеримент у соціології. Метод фокус-груп в соціології.

Обробка соціологічних даних вручну. Програми обробки даних OSA, SPSS. Опис інформації та обчислення узагальнюючих параметрів. Використання методів математичної статистики. Графічне зображення даних соціологічних досліджень. Використання рекомендацій соціологів в практичних сферах.

РОЗДІЛ 2. «Основи соціальної педагогіки»

Тема 1. Соціальна педагогіка, предмет, прикладні завдання

Соціальна педагогіка, її сутність, терміни, основні напрямки. Предмет, функції соціальної педагогіки, прикладні завдання. Вплив на формування теорії соціальної педагогіки А. Дістервега, Я.А.Коменського, П.Наторпа.

Місце соціальної педагогіки в системі соціальних та педагогічних наук. Взаємозв'язок соціальної педагогіки з іншими галузями суспільної практики. Соціальне виховання. Соціально-педагогічна діяльність. Соціальна робота. Розвиток ідей соціальної педагогіки. Андрагогіка, агогіка, герогіка, віктимологія.

Тема 2. Особистість дитини, її розвиток, залежність від середовища

Поняття «особистість», її становлення, формування особистості, вікові особливості, розвиток задатків і здібностей. Теорії особистості.

Соціалізація особистості, особистість і соціальне виховання. Самовиховання особистості.

Тема 3. Соціальне середовище як умова реалізації соціально-педагогічної діяльності

Поняття «соціальне середовище». Соціологічні, психологічні, педагогічні теорії «соціального середовища». Соціальне оточення, природне середовище у житті дитини. «Педагогіка середовища» С.Т. Шацького. Вплив соціального середовища на розвиток і формування особистості дитини. Мікро-, мезо-, екзо-, макрофактори та їх роль у становленні особистості дитини і молодого людини.

Тема 4. Соціалізація особистості

Основні підходи щодо розуміння процесу соціалізації. Історія питання. Основні принципи соціалізуючого процесу. Основні компоненти соціалізації. Умови і механізми соціалізації.

Соціальна адаптація – активне пристосування індивіда до умов середовища. Основні складові процесу адаптації. Позитивна і негативна соціалізація. Позитивна соціалізація як умова розвитку гармонійної особистості.

Тема 5. Методи соціального виховання

Визначення поняття «соціально-педагогічна діяльність», «соціально-педагогічна робота».

Об'єкти соціально-педагогічної роботи. Характеристика їхніх соціальних проблем.

Суб'єкти соціальної роботи. Спільне та особливе в їхній діяльності. Визначення поняття «метод», «методи соціального виховання». Класифікація методів соціального виховання залежно від спрямованості на об'єкт, характеру відносин вихователя і вихованця, впливу середовища на особистість.

Класифікація методів соціального виховання залежно від змісту соціально-педагогічної роботи: соціально-економічні методи, організаційні методи, психолого-педагогічні методи.

Тема 6. Особистість соціального педагога: професійні якості, призначення, вимоги, кваліфікаційні характеристики

Професійно цінні якості соціального педагога. Цілі діяльності соціального педагога. Етичний кодекс спеціаліста. Функції і соціальні ролі соціального педагога. Обов'язки і права соціального педагога.

Кваліфікаційні характеристики соціального педагога. Організація роботи соціального педагога. Сфери діяльності і спеціалізації соціального педагога.

РОЗДІЛ 3. «Психологія»

Тема 1. Загальна психологія як наука

Предмет психології та її завдання. Природа психіки. Рефлекторна теорія. Основні нервові процеси: збудження і гальмування.

Тема 2. Методи психології.

Спостереження. Експеримент. Опитування. Аналіз продуктів діяльності. Вивчення документації. Тестування.

Тема 3. Сприйняття як когнітивний процес

Поняття про відчуття. Поняття про сприйняття. Поняття про уявлення.

Тема 4. Увага як когнітивний процес

Поняття про увагу. Види уваги. Нейрофізіологічні механізми уваги.

Тема 5. Мислення як когнітивний процес

Поняття про мислення. Види мислення. Уява як особлива форма мислення.
Нейрофізіологічні механізми мислення.

Тема 6. Пам'ять як когнітивний процес

Поняття про пам'ять. Види пам'яті. Нейрофізіологічні механізми пам'яті.

Тема 7. Мовлення як когнітивний процес

Поняття про мовлення. Видимовлення. Нейрофізіологічні механізми мовлення. Специфіка розуміння тексту.

Тема 8. Особистість.

Поняття про особистість та її структуру. Типові властивості особистості: діяльність, свідомість.

Тема 9. Індивідуальні властивості особистості

Темперамент. Характер. Емоції і волі. Міжособистісні стосунки

Міжособистісні стосунки: психологічна сумісність і конфлікт. Група: види.
Лідерство.

III. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Фахове вступне випробування проводиться для осіб, які вступають на навчання на здобуття ступеня «молодший спеціаліст» на спеціальність Соціальна робота, освітня програма Соціальна робота, на основі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня «кваліфікований робітник» за іншою спеціальністю.

Під час проведення вступного випробування забороняється використання підручників, електронних носіїв.

Результати фахового вступного випробування визначаються за 12-ти бальною шкалою. На фахове вступне випробування виносяться 30 тестових запитань. За кожне правильно виконане тестове завдання студент може отримати 1 бал. Отже, максимальна кількість балів за виконане контрольне завдання – 30.

Шкала розрахунку

Сума балів за всі виконані завдання	Відповідність 12 бальній шкалі	Оцінка
30-29	12	відмінно
28-27	11	відмінно
26-25	10	відмінно
24-23	9	добре
22-21	8	добре
20-19	7	добре
18-17	6	задовільно
16-15	5	задовільно
14-13	4	задовільно
12-11	3	незадовільно
10-5	2	незадовільно
5-1	1	незадовільно

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

З дисципліни «Соціологія»:

1. Соціологія. Модульний курс. Навч. пос. під. ред. Семке Н.М. Х., 2009. 352 с.
2. Черниш Н.Й. Соціологія: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. К. 2009. 468 с.
3. Каменська Е.Н. Соціологія: курс лекцій. – Ростов на Дону, 2006. 160 с.
4. Пшеничнюк О.В., Романовська О.В. Соціологія: посібник для підготовки до іспитів. К., 2005. 152 с.
5. Семке Н.М. Соціологія. Шпаргалка для студента. Х., 2007. 32 с.
6. Практикум по соціології: навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів освіти / За ред. В.Г. Пічі. Л., 2006. 368 с.
7. Соціологія: підр. для студентів вищих навч. закладів / Під ред. Городяненко В.Г. К.: 2006. 560 с.
8. Вербець В.В., Субот О.А., Христюк Т.А. Соціологія: навч. посібник. К., 2009. 550 с.
9. Дворецька Г.В. Соціологія: навч. пос. К.: 2004. 472 с.
10. Примуш М.В. Загальна соціологія: навч. пос. К.: 2008. 592 с.
11. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: навч. пос. К., 2006. 464 с.
12. Соціологія: підручник. Під ред. Требіна М.П. Х., 2010. 224 с.
13. Васков Ю.Г., Мостовая И.В. Социология: учебник для вузов. М., 2005. 432 с.
14. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Загальний курс: підручник. К., 2008. 408 с.
15. Соціологія: підручник. Під ред. Осипової Н.П. К., 2008. 336 с.
16. Сірий Є.В Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: навч. пос. К., 2007. 480 с.
17. Танчин І.З. Соціологія: навч. посіб. К.: 2007. 351 с.

18. Соціологія: підр. для студентів вищ. навч. закл. / Під ред. Волович В.Г., Горлач М.І., Кремень В.Г. К.: 2009. 808 с.
19. Соціологія: експериментальний курс лекцій. Т., 2007. 220 с.
20. Технологии социологического исследования (курс лекций) / Панина Н.В. К., 2010. 277 с.
21. Подольська Е.А., Подольська Т.В. Соціологія: 100 питань – 100 відповідей. К., 2009. 352 с.
22. Юрій М.Ф. Соціологія: підручник. К., 2007. 288 с.
23. Соціологія. Курс лекцій / За ред. Старовойта І.С. Т., 2009. 176 с.
24. Кузьменко Т.М. Соціологія: навч. пос. К., 2010. 320 с.
25. Жоль К.К. Соціологія: навч. пос. К., 2005. 440 с.
26. Болотіна Є.В., Мішура В.Б. Соціологія: навч. посіб. К., 2007. 128 с.
27. Лукашевич Н.П., Туленков Н.В. Социология: учебн. пособие . К., 2005. 272 с.
28. Гідденс Е. Соціологія. К., 1999. 726 с.
29. Спеціальні та галузеві соціології: навч. посіб. Під ред. Тимченка В.Є. К., 2003. 304 с.
30. Социология: краткий тематический словарь. Под. ред. Волкова Н.Г. Ростов –н/Д, 2001. 320 с.
31. Соціологія культури: навч. пос. Під ред. Семашка О.М., Пічі В.М. К., Л. 2002. 334 с.
32. Огаренко В.М., Малахов Ж.Д. Соціологія малих груп: пдручник. К., 2005. 292 с.
33. Психологія сім'ї: навч. пос. під ред. Поліщука В.М. Суми, 2009. 282 с.
34. Прикладная социология: учеб. пос. Под ред. Колесникова Ю.С. Ростов н/Д, 2001. 320 с.
35. Білоус В.С. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях: навч. пос. К., 2002. 140 с.
36. Технології прикладних соціологічних досліджень: навч.-метод. посіб. К., 2003. 124 с.

37. Нестуля О.О. Практикум. К., 2009 272 с.
38. Коваліско Н.В. Основи соціальної стратифікації: навч. пос. Л., 2009. 328 с.
39. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Під ред. Пічі В.М. Л., 2002. 480 с.
40. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. Під ред. Воловича В.І. К.: 1998. 736 с.

З дисципліни «Основи соціальної педагогіки»:

Основна

1. Богданова І.М. Соціальна педагогіка: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 343 с.
2. Капська А.Й. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей : навч. посб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 232 с.
3. Костецький В. Розвиток соціальної сфери в Україні. *Соціальна політика та соціальна робота*. 1996. № 1. С. 56-58.
4. Міщик Л.І. Соціальна педагогіка. Запоріжжя: ЗДУ, 1999. 234 с.
5. Мигович І.І. Соціальна робота Ужгород: УДУ, 1999. 178 с.
6. Соціальна педагогіка: підручник / [за ред. А.Й. Капської]. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.
7. Соціальна педагогіка : підручник. [5-те вид. виправ. та доп.] / за ред. проф. А. Й. Капської. Київ : Слово, 2011. 488 с.
8. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, Т. Г. Веретенко ; за ред. О. В. Безпалько. Київ : Академвидав, 2013. 321 с.
9. Євтух М.Б. Соціальна педагогіка: підручник. 2-ге вид., стереотип. Київ: МАУП, 2003. 232 с.

Додаткова

1. Андрущенко В.П., Соціальна робота: менеджмент соціальної роботи. Київ: ДЦССМ, 2003. Кн.7. 135 с.

2. Антонов Л.И. Медков В.М. Социология семьи. Москва, 1994. –304 с.

3. Беспалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. Київ: ЦНЛ, 2003. 214 с.

4. Ващук Ф.Г., Козубовська І.В., Сагарда В.В. Шкільна психологічна служба. *Школа*. 2001. №5. С. 19-24.

1. Виховна робота в закладах освіти України: збірник нормативних документів та методичних рекомендацій з питань організації виховної роботи / МО України: [упоряд.: С.В. Кириленко, С.І. Кривонос]. Київ: ІСДО, 1995. 421 с.

2. Вишневецький О. Методи і чинники сучасного українського виховання. Дрогобич: Рідна школа, 1996. 87 с.

3. Гнутель Я.В. Виховна робота в сучасних умовах: теорія й методика. Тернопіль, 1998. – 221 с.

4. Головатий М.Ф., Лукашевич М.П., Дмитренко Г.А. Управлінські аспекти соціальної роботи: [курс лекцій] . Київ: МАУП, 2002. 376 с.

9. Гончаров В. Соціальна робота з неблагополучними родинами: практичний аспект. *Соціальний захист*. 2005. № 6. С. 16-18.

10. Загальне положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді : затверджено постановою КМУ від 27 серпня 2004 р. № 1126. *Урядовий кур'єр*. 10 вересня 2004 р. № 170.

11. Загальнодержавна програма підтримки дітей та молоді на 2004-2008 рр. : затверджено Законом України від 18 листопада 2003 року № 1281-IV. // *Урядовий кур'єр*. 17 грудня 2003 рік. № 238.

12. Зверева І. Д. Соціальна робота в Україні. Київ : Центр навч. л-ри, 2004. 256 с.

13. Зобенько Н.А. Робота психологічної служби з неблагополучними сім'ями. *Наук.Вісник УжДУ. Серія Педагогіка і соціальна робота*. Київ, 1998. С.102-105.

14. Зайнятість молоді з функціональними обмеженнями / ред. М.М. Ілляш. Київ, 2003. 139 с.
15. Іванова О. Л. Менеджмент в соціальній роботі : метод. рекомендації до навч. курсу [для магістеріуму]. Київ. –Ужгород, 2000. 42 с.
16. Калюжна І. Сімейні стратегії подолання кризи при вихованні дитини з інтелектуальною недостатністю. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2005. № 3. С. 125-137.
17. Капська А. Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю : навч.-метод. посіб. Київ : УДЦССМ, 2001. 220 с.
18. Капська А.Й. Соціальна робота. Київ, 2005. 327 с.
19. Мудрик А.В. Социальная педагогика. Москва: «Академия», 2002. 351 с.
20. Л.Г. Коваль, І.Д. Зверева, С.Р. Хлебик. Соціальна педагогіка. Київ,1997. 344 с.
21. Колков В. Определение эффективности социальных проектов *Социальная работа*. 2005. №4. С. 35 – 38.
22. Основы социальной педагогики / под ред. П.И.Пидкасистого. Москва, 2002. 201 с.
23. Социальная педагогика / под общ. ред. Галагузовой М.А. Москва: ВЛАДОС, 2001. 314 с.
24. Социальная работа: теория и практика: учеб. пособие / [ответ. ред. Е.И. Холостова, А.С. Сорвина. Москва, 2002. 427 с.
25. Соціальна робота з людьми, які живуть з ВІЛ/СНІД: добірка статей. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2005. № 2. С.5-144
26. Технологии социальной работы: учебник / под общ. ред. проф. Е.И. Холостовой. -Москва, 2002. 400 с.
27. Типове положення про центр соціально-психологічної допомоги: затверджено постановою КМУ від 12 травня 2004 року № 608. *Урядовий кур'єр*. 2 червня 2004 року.

28. Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей і молоді з функціональними обмеженнями : затверджено постановою КМУ від 8 вересня 2005 року № 877. *Урядовий кур'єр*. 28 вересня 2005 року.

29. Тубавіна І.Я. Соціальна робота з сім'єю за новим сімейним кодексом. *Соціальний захист*. 2004. №3. С.39 – 40.

30. Фирсов М.В. Теория социальной работы: учеб. пособ. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. 432 с.

31. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. Київ, 2006. -464 с.

З дисципліни «Психологія»:

1. Варій М. Й. Психологія: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. К.: «ЦУЛ», 2009. 288 с.

2. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук В.О., Лисянська Т.М. Загальна психологія: Підручник. К.: Либідь, 2005. 464 с.

3. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 2004. 487 с.

4. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. Видання третє, перероблене та доповнене. К.: «Центр навчальної літератури», 2017. 272 с.

5. Максименко С. Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. Видання друге, перероблене та доповнене. К.: «Центр навчальної літератури», 2004. 272 с.

6. Основи загальної психології: Навчальний посібник: У 2-х т. / За ред.: О. В. Полозенко, Л. М. Омельченко, С. В. Яшник та ін. К.: НУБіП, 2009. Т. 1. 322 с.

7. Сергеєнкова О. П. Загальна психологія. Навч. Посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.

Додаткова

1. Савчин М.В. Загальна психологія : навч. посіб. К.: Академвидав,

2011. 464 с.

2. Зейгарник Б. В. Патопсихология: Учебное пособие. М.: Академия, 2003. 208 с.

3. Куницына В. Н. Межличностное общение: Учебник для вузов. СПб.: Питер, 2001, М.: Сфера, 2001. 544 с.

4. Маралов В. Г. Основы самопознания и саморазвития: Учебное пособие. М.: Академия, 2002. 256 с.

5. Немов Р. С. Психология: Учебник для вузов. М.: ВЛАДОС, 2000. Т. 1. 668 с.

6. Киричук В.В. Основы психології: Підручник. К.: Либідь, 1997. 632 с.

7. Реан А.А. Психология личности в трудах зарубежных психологов. СПб: Питер, 2000. 320 с.

8. Куликов Л.В. Психология личности в трудах отечественных психологов. СПб.: Питер, 2000. – 408 с.

9. Марцинковская Т.Д. Психология развития: Учебник для психологических и педвузов. М.: Академия, 2001. 352 с.

10. Фрейджер Р. Личность: теории, эксперименты, упражнения: Учебник. СПб: Прайм – Еврознак, 2002. 864 с.

11. Холл К. Теории личности: Учебное пособие. М.: „КСП+”, 1997. 720 с.

12. Цибульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія: навчальний посібник. К.:Наукова думка, 2000. 190 с.